

Täysistunto

Maanantai 11.3.2019 klo 12.03—15.06

7. Hallituksen esitys eduskunnalle osakesäästötilin tuloverotusta ja eräiden vakuutus- teiden tuloverotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 275/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 37/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

14.05 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Nyt jo kaatuneelle Sipilän hallitukselle — vaikkakin hallituksen ero tapahtui ainakin puolitoista vuotta liian myöhään — on kerrankin annettava kiitosta järkevän lakiehdotuksen tekemisestä. Kiitokseni koskee siis osakesäästötilin käyttöönottoa, kuten tässä hallituksen ehdotuksessa esitetään.

Suomalainen kansankapitalismi on jo pitkään ollut varsin vaatimatonta esimerkiksi Ruotsiin verrattuna, ja suuri osa tavallisten kansalaisten varallisuudesta on joko sidottuna asuntoihin tai makaa likimain tuottamattomana lähes nollakorkoisilla pankkitileillä. Niillä on suomalaisten talletuksia jo yli 80 miljardin euron arvosta. Kansankapitalismin ja kotimaisen omistuksen kannalta onkin mielestäni hyväksi, että osakesäästötili, jolla suomalaiset voivat kasvattaa varallisuuttaan pitkäjänteisesti esimerkiksi vanhuuden turvaksi ja jonka tuottoja verotetaan vasta karttunutta varallisuutta tililtä nostettaessa, on näkemässä ensi vuoden alussa päivänvalon. Osakesäästötilille tehtävien talletusten 50 000 euron yläraja takaa sen, että tämän esityksen hyödyt kohdistuvat nimenomaan tavallisille säästeliäille suomalaistalouksille. Positiivisena puolena on myös se, että osakesäästötili nostaa suorien osakesijoitusten houkuttelevuutta esimerkiksi kalliisiin osakerahastoihin verrattuna.

Arvoisa puhemies! Totean lopuksi, että olisi hyvin tärkeää, että osakkeenomistajat myös osallistuisivat yhtiökokouksiin ja toimisivat siellä vastuullisina omistajina ja päätöksentekijöinä.

14.07 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Eduskunta on nyt historiallisen tilanteen edessä. Nyt kun hallitus on eronnut, niin myöskin tämä hallituksen ja opposition välinen raja on käynyt tarpeettomaksi. Jos ajatellaan positiivisesti, niin valtahan on nyt tällä hetkellä eduskunnalla — aidosti. Se käyttää korkeinta valtiollista valtaa, kuten perustuslaissa sanotaan. Jos koskaan, niin nyt meillä on mahdollista tarkastella lainsäädäntöä avoimesti ja ennakkoluulottomasti ja aidosti kansakunnan parasta ajatellen muusta poliittisesta tahdos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 174/2018 vp

ta vapautettuina. Siksi vetoankin koko eduskuntaan nyt sen osalta, että kohta kertomaani suhtauduttaisiin laidasta laitaan avoimin mielin.

Itse osakesäästötili tulee. Sen sisällöstä on jo päätetty, ja se poliittinen tahto, joka on halunnut sen aikaansaada ja joka nojaa vuoden 2015 enemmistöön, on sen toteuttamassa. Nyt kysymys on tässä vaiheessa enää siitä, näkeekö eduskunnan enemmistö tarpeellisena liittää tähän aivan uuteen, monella tapaa ennakoimattomaan finanssi-instrumenttiin tarpeellisia, ellei jopa välttämättömiä, vakuutuksen kaltaisia elementtejä, eräänlaista vahinkovakuutusta.

Nimittäin kuten olen tässä aikaisemminkin todennut, arvoisa puhemies, yksi keskeinen kysymys on jäänyt vielä liian vähäiselle huomiolle, ja se on se, rinnastuuko osakesäästötili — ja millä ehdoilla — vastaaviin ulkomaalaisiin sijoitustuotteisiin. Suomihan ei voi EU:n pääomien vapaan liikkuvuuden vuoksi syrjiä ulkomaisia sijoitustilejä suhteessa suomalaisiin. Tämän hyväksytyn lakiesityksen muotoilun vuoksi on hyvin todennäköistä, että ulkomaalaiset sijoitustilit, kuten Ruotsin ISK-tili, rinnastetaan suomalaiseen osakesäästötiliin, jolloin niille maksetut osingot vapautetaan verosta Suomessa. Myöskään myöhempiä nostoja ei yleensä voida verosopimusten vuoksi verottaa Suomessa.

Käytännössä veromenetykset voivat olla mittavia, sillä esimerkiksi ISK-tili Ruotsissa on sijoittajalle huomattavasti edullisempi kuin tämä Suomen osakesäästötili, ja sadoillatuhansilla ruotsalaisilla on suomalaisia osakkeita, muun muassa Nordeaa. Lisäksi malli voi johtaa verosuunnittelun lisääntymiseen, jolloin veromenetyksriski voi olla jopa yli 100 miljoonaa euroa vuositasolla. Rinnastus johtaisi siis käytännössä siihen, että suomalainen osakesäästötili ei olisi kilpailukykyinen verrattuna esimerkiksi Ruotsin ISK-tiliin. Se voisi siis merkitä jopa sitä, että suomalaiset minkään estämättä siirtyvät käyttämään ulkomaisia sijoitustilejä ja osakesäästötilin merkitys jää vähäiseksi. Ja tässähän tämä koko asian pihvi on, arvoisat kollegat ja arvoisa puhemies. Kun tavoitteena on ollut saada suomalaiset sijoittamaan suomalaisiin osakkeisiin, niin lopputulos voi olla se, että suomalaiset sijoittavat ulkomaalaisille tileille ja ulkomaalaisiin osakkeisiin tai sitten että suomalaisista osakkeista saatava hyöty jää ulkomaalaisilta sijoittajilta verottamatta.

Esityksessä ei ole käyty kovinkaan tarkkaan läpi EU-tuomioistuimen ratkaisuja eikä myöskään eri sijoitusmuotojen verokohtelua pohtineen valtiovarainministeriön työryhmän raporttia. Olennaistahan tässä EU-tuomioistuimen oikeuskäytännössä on se, että kun rinnastetaan, pohditaan, ovatko nämä tuotteet rinnastettavia, niin on hyväksytty lähinnä laissa olevat objektiiviset erotteluperusteet. Sen sijaan erottelua ei ole tehty oikeudellisen muodon perusteella. Nyt esitetyissä ja hyväksytyissäkin tuloverolain 53 b §:ssä ja lähdeverolain 3 §:ssä on ainoastaan oikeudellinen muoto, mutta ei lainkaan objektiivisia kriteerejä, joilla arvioidaan, mikä tämä pykälässä tarkoitettu osakesäästötili varsinaisesti on. Siksi on riski siitä, että hyvinkin väljästi osakesäästötiliä muistuttava sijoitustili, esimerkiksi ISK-tili, vapautetaan lähdeverosta, ja silloin riski on suuri.

Joten lopuksi, arvoisa puhemies, esitän neljä lausumaa, joista siis tämä 4. lausuma on se, jolle toivoisin koko eduskunnan erityistä ymmärrystä. Lausumat kuuluvat näin:

1. ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto käynnistää viivyttämättä selvityksen sen arvioimiseksi, miten kapitalisaatiosopimukset ja muut sijoitussidonnaiset vakuutustuotteet vaikuttavat Suomen veropohjaan, ja ryhtyy tarvittaessa viipymättä toimenpiteisiin Suomen veropohjan turvaamiseksi.”

2. ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee viivyttämättä eduskunnalle esityksen, jolla tiivistetään veropohjaa uudistamalla kapitalisaatiosopimusten ja muiden si-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 174/2018 vp

joitussidonnaisten vakuutus tuotteiden verotusta tasapuoliseksi suhteessa suoriin sijoituksiin siten, että kyseisiin vakuutus tuotteisiin kertyneitä tuloja verotetaan vuosittain.”

3. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee veropohjan tiivistämiseksi eduskunnalle viivyttämättä esityksen yksityishenkilöiden arvonnousuverosta eli exit taxista.”

Ja sitten lopuksi, arvoisa puhemies, tämä 4. lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että valtio-neuvosto laatii ennen osakesäästötilin verotusta koskevan lainsäädännön voimaantuloa selvityksen siitä, missä olosuhteissa ulkomaiset sijoitustilit voidaan rinnastaa suomalaisen osakesäästötiliin ja kuinka suuren riskin Suomen veropohjalle tämä aiheuttaa, sekä ryhtyy tarvittaessa viipymättä toimenpiteisiin lainsäädännön uudistamiseksi.”

14.13 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Harakan esittämiä viisaita lausumia. Ja, puhemies, toivon todella, että tämä äskenen puheenvuoro, vaikka tässä salissa nyt ei ole hurjasti porukkaa, olisi kuitenkin tavoittanut mahdollisimman monen edustajan esimerkiksi omissa työhuoneissaan. Nimittäin mielestäni edustaja Harakka perusteli erittäin hyvin sen, miksi erityisesti tämä 4. lausuma voisi olla sellainen, että koko eduskunnan olisi helppo ja hyvä ja jopa tarpeellista se yksimielisesti tai enemmistöllä joka tapauksessa hyväksyä. Nimittäin varmasti on meidän kaikkien yhteinen intressi selvittää ennen voimaantuloa, millainen riski nimenomaan veromenetyksiin ulkomaisille tileille ja veromenetyksiin täällä kotimaassa näiden ulkomaisten sijoitusten vuoksi on olemassa sisällä tässä ehdotuksessa.

Mielestäni tämä on tärkeä ja jopa sen kaltainen asia, että meiltä päättäjiltä edellytetään sitä, että kuitenkin voisimme olla tietoisia mahdollisista veromenetysten uhista aikana, jolloin varmasti tulemme tarvitsemaan yhteistä veropohjaa myös sille, että voisimme jatkosakin turvata esimerkiksi hyvät palvelut vanhuksille tai sen, että meidän heikompiosaisistakin ihmisistä pidettäisiin huolta. Ja siksi näen tällaisessa tilanteessa erityisen tärkeäksi sen, että emme ainakaan tekisi sellaisia lakeja, joilla nimenomaan tämänkaltaisiin tarkoituksiin menettäisimme verotuloja — päinvastoin meidän pitäisi saada tämänkaltaisiin niistä niin sanotusti lisää. Varsinkin, kun olemme siinä tilanteessa, että meillä ei ole hallitusta, meillä ei ole poliittista hallitusta, eduskunta päättää — ehkä nämä hallitus—oppositio-rajat eivät ole enää samantyyppisessä asetelmassa kuin ne olivat vielä viime viikolla tähän aikaan, kun asiasta keskustelimme edellisen kerran — todella vetoan siihen, että me kaikki voisimme harkita ainakin tätä viimeistä lausumaa yhteisesti hyväksyttäväksi.

Minä tietenkin kannatan lämmöllä myös näitä kolmea edellistä lausumaa, joissa mielestäni hyvin aiheellisesti puututaan näihin vakuutuskuriin, siihen, että myös niiden veromenetyksistä tehdään selvitys ja että sinne kertyneet tuotot verotettaisiin vuosittain. Ja myös tämä exit tax -arvonnousuvero, joka sisältyy tuohon lausumaan 3, on mielestäni tärkeä asia.

Näillä sanoin, puhemies, kannatan näitä lausumia, ja toivon, että eduskunta nyt miettiisi tätä tilannetta ja näkisi tarpeelliseksi, että kuitenkin haluamme ensin selvittää veronmenetyshat.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.